KNOWLEDGE
RESEARCH
INNOVATION
A BETTER
TOMORROW

SCIENCE
CONNECTS
PEOPLE
FOR A BRIGHTER
TOMORROW

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

SCIENCE AND DEVELOPMENT IN THE MODERN WORLD: INTERDISCIPLINARY RESEARCH, INNOVATIVE APPROACHES AND FUTURE STRATEGIES

Conference Proceedings

Conference date: August 22, 2026

DISCIPLINES
COLLABORATION
INNOVATION
SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

IDEAS
PEOPLE
RESEARCH
SOLUTIONS
GLOBAL IMPACT

A MORE
OPEN
SCIENCE
A BRIGHTER
TOMORROW

ARP
Academic research publisher

Zenodo
Research. Shared.

OpenAIRE
OPEN SCIENCE
FOR A BRIGHTER TOMORROW

academscience.com

SCIENCE | COLLABORATION | PROGRESS | A SHARED TOMORROW

Academic Research Publisher (United Kingdom)

UniScience journal (Republic of Uzbekistan)

Hamroh books (Uzbekistan)

****

MATERIALS

The international scientific-practical conference

«SCIENCE AND DEVELOPMENT IN THE MODERN WORLD: INTERDISCIPLINARY RESEARCH, INNOVATIVE APPROACHES AND FUTURE STRATEGIES»

Tashkent, London
August 22, 2026

****

Science and development in the modern world: interdisciplinary research, innovative approaches and future strategies // Materials International Scientific-Practical Conference. Tashkent-London. August 22, 2026.

Editorial board of the conference

Temnova L.V. - DSc, Professor (Moscow, Russia); **Sagatbayev Y.N. -** PhD, professor (Astana, Kazakhstan); **Duyshenaliev CH.D. -** DSc, Professor (Bishkek, Kyrgyzstan); **Pashkov S.V. -** PhD, professor (Petropavlovsk, Kazakhstan); **Khakimov K.A. -** PhD, docent (Tashkent, Uzbekistan); **Melekoglu M. -** DSc, professor (Eskisehir, Turkey); **Jurayev J**. - PhD, docent (Samarkand, Uzbekistan); **Azimov S.** -PhD, docent (Tashkent, Uzbekistan); **Shonazarov J**. -PhD, docent (Qarshi, Uzbekistan); **Gapparov B**. - Docent, (Jizzakh, Uzbekistan); **Qo'shayev T**. - Teacher, (Termiz, Uzbekistan); **Arifxodjayeva L**. - Teacher, (Tashkent, Uzbekstan)

The event aims to discuss contemporary research across various scientific fields, exchange new scientific ideas, and support scientific activities aligned with global innovative processes.

Within the conference framework, scientists, researchers, young scholars, and practicing specialists will have the opportunity to present their research findings, exchange scientific ideas, and expand international collaboration.

The main objective of this International Scientific-Practical Conference is to consolidate the results of contemporary research across various scientific fields and strengthen the integration of science and practice through advanced scientific approaches.

**The authors are responsible for the content of the articles, the information, facts, and figures presented therein.*

The proceedings of the International Scientific-Practical Conference have been discussed by the Scientific-Technical Council of the international publisher **„Academic Research Publisher"** (London, United Kingdom) and recommended for publication (August 21, 2026, Protocol No. 32).

O‘QUVCHILARNING ARGUMENTATIV NUTQINI RIVOJLANTIRISHDA MULTIMEDIA VOSITALARINING AHAMIYATI

Rabbimova Xamida Yoqubovna
Samarqand davlat pedagogika instituti
minush.rabbimova@gmail.com

Annotatsiya. *Mazkur tezisda o‘quvchilarda argumentativ nutq ko‘nikmalarini shakllantirish va rivojlantirish jarayonida multimedia vositalarining pedagogik-psixologik ahamiyati ilmiy nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Argumentatsiya nazariyasi Toulmin modeli, multimedia orqali ta’lim berish nazariyasi va ijtimoiy-madaniy rivojlanish nazariyasi asosida multimedia vositalarining nutq faoliyatiga ta’siri ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, amaliyotda qo‘llash mumkin bo‘lgan metodik tavsiyalar taqdim etiladi.*

Kalit so‘zlar: *argumentativ nutq, multimedia vositalari, tanqidiy fikrlash, Toulmin modeli, multimedia ta’lim nazariyasi, kommunikativ kompetentsiya, raqamli pedagogika.*

Kirish

Zamonaviy ta’lim tizimining asosiy maqsadlaridan biri o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, o‘z nuqtai nazarini asosli dalillar bilan himoya qilish va muloqot jarayonida raqib fikrini tanqidiy baholay olish ko‘nikmalarini shakllantirishdir. Bu ko‘nikmalar majmuasi ilmiy adabiyotlarda “argumentativ nutq” yoki “argumentativ kompetentsiya” tushunchasi bilan ifodalanadi. Argumentativ nutq bu shaxsning o‘z fikrini dalillar, sabab-oqibat munosabatlari va mantiqiy asoslar yordamida ifodalash, shuningdek boshqa kishilarning fikrlariga asoslangan javob qaytarish qobiliyatidir.

So‘nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta’lim jarayoniga faol kirib kelishi bilan multimedia vositalari video materiallar, infografika, interaktiv taqdimotlar, audio-vizual manbalar, onlayn munozara platformalari dars jarayonining ajralmas qismiga aylandi. Ushbu vositalarning argumentativ nutqni rivojlantirishdagi o‘rni nazariy va amaliy jihatdan alohida tadqiqot talab etadi, chunki an’anaviy og‘zaki va yozma usullardan farqli o‘laroq, multimedia bir vaqtning o‘zida bir necha idrok

kanalini (vizual, audial, matnli) faollashtirish orqali axborotni chuqurroq qayta ishlashga imkon beradi.

Maqolaning maqsadi multimedia vositalarining o‘quvchilar argumentativ nutqini shakllantirishdagi ilmiy asoslangan mexanizmlarini aniqlash, ularning afzallik va cheklovlarini tahlil qilish hamda amaliyotga tatbiq etish bo‘yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqishdir.

Metodologiya

Argumentativ nutqni tahlil qilishda ko‘pgina tadqiqotchilar Stiven Tulminning [1] argumentatsiya modeliga tayanadilar. Ushbu model fikrni asoslash jarayonini da’vo, dalil, asos va qo‘shimcha tasdiq kabi tarkibiy qismlarga ajratadi. O‘quvchi ushbu tuzilmani mustaqil egallashi uchun unga fikrni bosqichma-bosqich vizual va mantiqiy shaklda namoyish etuvchi vositalar zarur bo‘ladi. Bunda multimedia sxemalar, infografika va interaktiv diagrammalar muhim yordamchi rol o‘ynaydi.

Ikkinchi muhim nazariy asos Richard Mayerning[2] multimedia orqali ta’lim berish nazariyasi. Ushbu nazariyaga ko‘ra, inson miyasi axborotni ikki alohida kanal: vizual va audial kanallar orqali qayta ishlaydi, va bu ikki kanalning bir vaqtda, lekin ortiqcha yuklanmagan holda ishlatilishi o‘zlashtirishni sezilarli darajada oshiradi. Argumentativ nutq nuqtai nazaridan bu shuni anglatadiki, o‘quvchi bir mavzu bo‘yicha matn, tasvir va ovozli materialni birgalikda idrok etganda, dalillarni yodda saqlash va ularni mantiqiy zanjirga bog‘lash osonlashadi.

Uchinchidan, Lev Vygotskiyning[3] ijtimoiy-madaniy rivojlanish nazariyasi va “yaqin rivojlanish zonasi” tushunchasi multimedia vositalarining nutqni rivojlantirishdagi ijtimoiy funksiyasini tushuntiradi. Multimedia platformalar masalan, onlayn munozara forumlari, video-konferensiyalar o‘quvchilarga tengdoshlari va o‘qituvchisi bilan hamkorlikda fikr almashish, bir-birining argumentlarini tinglash va ularga tanqidiy javob berish imkonini beradi bu esa nutqning ijtimoiy muloqot jarayonida shakllanishini ta’minlaydi.

Muhokama va natijalar

Multimedia vositalarining argumentativ nutqni rivojlantirishdagi ta’sirini quyidagi asosiy yo‘nalishlar bo‘yicha ko‘rib chiqish mumkin:

1. **Dalillarni vizuallashtirish.** Statistik ma’lumotlar, jadval va infografikalar o‘quvchiga o‘z fikrini raqamli va vizual dalillar bilan quvvatlash imkonini beradi, bu esa argumentning ishonchliligini oshiradi.

2. **Turli nuqtai nazarlarni taqqoslash.** Video-intervyular, hujjatli lavhalar va onlayn manbalar bir masala yuzasidan bir nechta qarama-qarshi fikrni taqdim etadi, bu esa o‘quvchida tanqidiy tahlil va kontrargument tuzish ko‘nikmasini rivojlantiradi.

3. **Interfaol munozara muhitini yaratish.** Onlayn platformalar forumlar, virtual doskalar, munozara ilovalari o‘quvchilarga real vaqt rejimida fikr almashish, savol-javob orqali argumentlarni sinovdan o‘tkazish imkonini beradi.

4. **Motivatsiyani oshirish.** Multimedia materiallarning jozibadorligi o‘quvchining mavzuga qiziqishini kuchaytiradi, natijada u munozarada faolroq ishtirok etadi va o‘z pozitsiyasini chuqurroq asoslashga harakat qiladi.

5. **Nutqni takrorlash va o‘zini tahlil qilish imkoniyati.** Audio va video yozib olish vositalari o‘quvchiga o‘z nutqini qayta eshitish, mantiqiy xatolarini aniqlash va nutq strukturasini takomillashtirish imkonini yaratadi.

3. Metodik tavsiyalar

Multimedia vositalaridan argumentativ nutqni rivojlantirish maqsadida samarali foydalanish uchun quyidagi pedagogik yondashuvlar tavsiya etiladi:

• Dars jarayonida “dalil-asos-xulosa” tuzilmasiga asoslangan multimedia sxemalaridan foydalanish, bunda o‘quvchi o‘z fikrini shu tuzilma bo‘yicha taqdim etishga o‘rgatiladi;

• Munozarali mavzular bo‘yicha qisqa video-lavhalar yoki podkastlarni namoyish etish va shundan so‘ng o‘quvchilarni ikki guruhga bo‘lib, “tarafdor” va “muxolif” pozitsiyalarda bahs yuritishga jalb etish;

• Infografika va diagrammalar yaratish topshiriqlari orqali o‘quvchilarni o‘z argumentlarini raqamli dalillar bilan asoslashga o‘rgatish;

• Onlayn munozara platformalaridan foydalangan holda yozma argumentativ matnlar yaratish va tengdoshlar tomonidan o‘zaro baholash tizimini joriy etish;

• O‘quvchilarning o‘z nutqini video yoki audio shaklda yozib olish va keyinchalik uni mantiqiy izchillik, dalillarning yetarliligi va ishonchliligi nuqtai nazaridan o‘z-o‘zini tahlil qilishga undash.

Shu bilan birga, multimedia vositalaridan foydalanishda ma’lum ehtiyot choralariga rioya qilish zarur. Axborotning haddan tashqari ko‘pligi o‘quvchi diqqatini asosiy argumentdan chalg‘itishi mumkin, shuning uchun o‘qituvchi materialni tanlashda mazmun sifati va mavzuga muvofiqligini birinchi o‘ringa qo‘yishi lozim. Shuningdek, manba tanqidiyligi masalasi ham muhim o‘quvchilarni internet manbalarining ishonchliligini baholashga o‘rgatish argumentativ nutqning sifatini yanada oshiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, multimedia vositalari o‘quvchilarning argumentativ nutqini rivojlantirishda nafaqat qo‘shimcha texnik vosita, balki kognitiv va ijtimoiy jarayonlarni faollashtiruvchi muhim pedagogik omil hisoblanadi. Toulmin modeli, Mayerning multimedia ta’lim nazariyasi va Vygotskiyning ijtimoiy-madaniy nazariyasi asosida ko‘rib chiqilgan tahlil shuni ko‘rsatadiki, dalillarni vizuallashtirish, turli nuqtai nazarlarni taqqoslash va interaktiv munozara muhitini yaratish orqali o‘quvchida mantiqiy fikrlash, dalillash va tanqidiy baholash ko‘nikmalari muvaffaqiyatli shakllanadi. Biroq bu jarayon faqat vositalarning mavjudligi bilan emas, balki ularni ilmiy asoslangan metodika asosida, maqsadli va o‘lchovli tarzda qo‘llash orqaligina samarali natija beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Toulmin, S. The Uses of Argument. Cambridge University Press.

2. Mayer, R. E. Multimedia Learning. Cambridge University Press.

3.Vygotsky, L. S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.

4. Krauss, R. M., Fussell, S. R. Social Psychological Models of Interpersonal Communication. // Social Psychology: Handbook of Basic Principles.

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

SCIENCE AND DEVELOPMENT IN THE MODERN WORLD: INTERDISCIPLINARY RESEARCH, INNOVATIVE APPROACHES AND FUTURE STRATEGIES

Conference Proceedings

August 22, 2026

About the Conference

This conference proceedings volume brings together interdisciplinary research devoted to science, innovation, and sustainable development in the modern world. The collection reflects contemporary scholarly approaches, practical solutions, and future-oriented strategies across multiple fields of knowledge, creating a platform for international academic dialogue and collaboration.

- Interdisciplinary Research
- Innovative Approaches
- Scientific Collaboration
- Future Strategies

ARP
Academic research publisher

Zenodo
Research. Shared.

OpenAIRE
OPEN SCIENCE
FOR A BRIGHTER TOMORROW

academscience.com

SCIENCE | COLLABORATION | PROGRESS | A SHARED TOMORROW